

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA TAMIR ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 42194/05)

Hotărâre

Strasbourg

15 septembrie 2009

Definitivă

15/12/2009

Această hotărâre poate suferi modificări de formă.

În cauza Tamir și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Ann Power, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 25 august 2009,
Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 42194/05 îndreptată împotriva României, prin care șapte resortisanți israelieni, Dov Tamir, Doris Sharon, Maritta Bar-Josef, Vera Kimhi, Eduard Zelig, Herman Zelig și Margareta Ebner („reclamanții”), au sesizat Curtea la 11 noiembrie 2005, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”). Primii doi reclamanți și ultimul reclamant dețin și cetățenia română.

La 13 martie 2007, Paul Ebner, fiul și unicul moștenitor al celei de-a șaptea reclamante, Margareta Ebner, a informat Curtea că aceasta din urmă decedase la 29 ianuarie 2004 și și-a exprimat dorința de a continua examinarea cererii.

2. Reclamanții au fost reprezentați de Alexandru Găzdag și, ulterior, de primul reclamant, Dov Tamir. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 9 februarie și 13 septembrie 2007, președintele Secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea. Conform prevederilor art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul vor fi examinate împreună.

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

4. Primii șase reclamanți s-au născut în 1946, 1940, 1936, 1945, 1937 și, respectiv, 1941 și locuiesc în Israel. A șaptea reclamantă s-a născut în 1920 și a murit în 2004.

5. În 1950, o clădire și terenul aferent de 1 683 mp, situate în Mediaș, str. Piața Regele Ferdinand, nr. 2, proprietatea F.A., Z.E. și K.I., au fost confiscate de stat în temeiul Decretului nr. 92/1950 privind naționalizarea.

6. În 1974, proprietatea a fost împărțită și înregistrată cu două numere topografice: 200-201/2/1 și 200-201/2/2. Titlul de proprietate asupra imobilului cu numărul 200-201/2/2 a fost înregistrat pe numele M.I. și M.A. și imobilul cu numărul 200-201/2/1 a fost împărțit în șase apartamente, împreună cu terenul aferent.

7. La 21 mai 2001, reclamanții, în calitate de moștenitori ai F.A., Z.E. și K.I., au depus la autoritățile administrative o cerere pentru restituirea proprietății în temeiul Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv de stat.

8. La 11 decembrie 2002, Primăria Mediaș a admis în parte cererea acestora și a dispus restituirea apartamentelor 1, 2 și 4, având în vedere că acestea nu fuseseră vândute de stat unor terți. În privința terenului aferent acestor trei apartamente, cererea reclamanților de restituire a fost respinsă, pe motiv că aceștia nu aveau cetățenie română. Primăria a respins, de asemenea, cererea acestora în ceea ce privește apartamentele 3, 5 și 6 și apartamentul înregistrat cu numărul 200-201/2/2, pe motiv că acestea fuseseră vândute în temeiul Legii nr. 112/1995. Totuși, acesta a decis că reclamanții urmau să primească despăgubiri pentru apartamentele în cauză.

9. Reclamanții au contestat decizia primarului în instanței, pretinzând restituirea întregii proprietăți.

10. La 4 martie 2003, Tribunalul Sibiu a admis în parte acțiunea acestora, a anulat decizia privind terenul aferent apartamentelor 1, 2 și 4 și a dispus Consiliului Local Mediaș să ofere posibilitatea reclamanților să recupereze terenul respectiv. Acesta a reținut faptul că trei dintre reclamanți probaseră că dețineau cetățenia română. Instanța a considerat că întreaga proprietate, și anume clădirea și terenul aferent de 1.683 mp, fusese preluată în mod abuziv de stat. De asemenea, aceasta a reținut că statul avea în proprietate doar apartamentele 1, 2 și 4, împreună cu terenul aferent acestora, și a considerat că reclamanții aveau dreptul la despăgubiri în temeiul art. 18 lit. d) din Legea nr. 10/2001 în ceea ce privește apartamentele vândute terților.

11. Reclamanții au declarat apel, pretinzând întreaga proprietate.

12. La 17 iunie 2003, Curtea de Apel Alba Iulia a respins apelul acestora. Aceasta a hotărât că prima instanță stabilise în mod corect că cele patru apartamente din imobil, care nu fuseseră restituite, fuseseră vândute în conformitate cu Legea nr. 112/1995 și că reclamanții aveau dreptul doar la despăgubiri în temeiul art. 18 lit. d) din Legea nr. 10/2001.

13. Prin hotărârea definitivă din 18 mai 2005, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul reclamanților.

14. La 5 iunie 2006, Primăria Mediaș a modificat dispozițiile deciziei administrative din 11 decembrie 2002 și a autorizat reclamanții să recupereze terenul aferent apartamentelor 1, 2 și 4. De asemenea, acesta a reținut că, în ceea ce privește celelalte patru apartamente, care erau imposibil de recuperat, reclamanții aveau dreptul la despăgubiri în temeiul Legii nr. 247/2005.

15. Până în prezent reclamanții nu au primit nicio despăgubire pentru partea din proprietate care era imposibil de recuperat.

II. Dreptul intern relevant

16. Dispozițiile legale și jurisprudența relevante sunt descrise în următoarele hotărâri: *Brumărescu împotriva României* [(GC), nr. 28342/95, pct. 31-33, CEDO 1999-VII]; *Străin și alții împotriva României* (nr. 57001/00, pct. 19-26, CEDO 2005-VII). *Păduraru împotriva României* (nr. 63252/00, pct. 38-53, 1 decembrie 2005) și *Tudor împotriva României* (nr. 29035/05, pct. 15-20, 17 ianuarie 2008).

În drept

I. Sfera de aplicare

17. Curtea reiterează faptul că existența unei victime a unei încălcări, adică o persoană vătămată direct de o presupusă încălcare a unui drept prevăzut de convenție, este indispensabilă pentru a pune în mișcare mecanismul de protecție prevăzut în convenție, deși acest criteriu nu trebuie aplicat într-un mod rigid, mecanic și inflexibil pe parcursul acțiunii (a se vedea *Karner împotriva Austriei*, 40016/98, pct. 25, CEDO 2003 IX).

18. Astfel cum reiese din jurisprudența sa constantă, Curtea permite în mod normal rudelor de gradul întâi să continue procedura, cu condiția ca ruda în cauză să aibă suficient de mult interes, în cazul în care reclamantul inițial a murit după introducerea cererii în fața Curții [a se vedea *Malhous împotriva Republicii Cehe* (dec.), nr. 33071/96, CEDO 2000-XII]. Cu toate acestea, instanța consideră că trebuie să se facă distincție între prezenta cauză și cauzele care au fost introduse în fața Curții de înșiși reclamanții și doar au fost continuate de rudele acestora după moartea lor ulterioară [a se vedea *Fairfield împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 24790/04, CEDO 2005 VI, cu referire la cauza anterioară *Dalban împotriva României* (GC), nr. 28114/95, pct. 39, CEDO 1999 VI].

19. În această privință, Curtea observă că a șaptea reclamantă, Margareta Ebner, a decedat înainte de introducerea cererii în numele său la 11 noiembrie 2005 de către reprezentantul reclamanților de la vremea respectivă. Prin urmare, Curtea consideră că a șaptea reclamantă nu îndeplinește condițiile art. 34 din convenție și că cererea trebuie să fie respinsă ca fiind incompatibilă *ratione personae* cu prevederile convenției, în conformitate cu art. 35 § 3 și 4. În consecință, nu se poate considera că fiul acesteia și unicul său moștenitor continuă o cerere depusă de ruda sa, după decesul acesteia.

Primii șase reclamanți sunt, prin urmare, singurii astfel acceptați în cadrul acestei cereri.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1

20. Reclamanții au pretins că statul a vândut cele patru apartamente din imobil unor terți cu rea-credință și, de asemenea, s-au plâns că nu au primit nici dreptul de proprietate și niciun fel de despăgubire. Prin urmare, a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenizilor.”

A. Cu privire la admisibilitate

21. Guvernul a ridicat o excepție de incompatibilitate *ratione materiae* în ceea ce privește acest capăt de cerere. Acesta a considerat că instanțele nu au stabilit în mod irevocabil problema legalității confiscării în dispozitivul unei hotărâri; prin urmare, reclamanților nu li s-a asigurat recunoașterea vreunui drept de proprietate în ceea ce privește apartamentele respective și terenul aferent acestora.

22. Guvernul a considerat, de asemenea, că reclamanții nu aveau o speranță legitimă, deoarece, spre deosebire de cauzele *Străin și alții* (citată anterior, pct. 38) și *Porteanu împotriva României* (nr. 4596/03, pct. 33, 16 februarie 2006), aceștia nu beneficiau de o hotărâre irevocabilă care să recunoască nelegalitatea confiscării. Reclamanții erau „simpli petenți” [a se vedea *Pentia și Pentia împotriva României* (dec.), nr. 57539/00, 23 martie 2006].

23. Reclamanții au subliniat că instanțele au recunoscut că întreaga proprietate fusese preluată în mod abuziv de stat și nu au găsit nicio justificare pentru restituirea doar a unei părți din proprietate, fără ca aceștia să primească vreo despăgubire pentru restul.

24. Curtea observă că o excepție similară ridicată de Guvern a fost respinsă în hotărârile în cauzele *Reichardt împotriva României* (nr. 6111/04, pct. 14-20, 13 noiembrie 2008) și *Popescu și Dimeca împotriva României* (nr. 17799/03, pct. 21-24, 9 decembrie 2008) și nu constată niciun motiv pentru a nu ține seama de concluzia sa în cauzele respective. Prin urmare, respinge excepția ridicată de Guvern.

25. Curtea concluzionează că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. Având în vedere că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, rezultă că trebuie să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

26. Guvernul a reiterat argumentele prezentate anterior în cauze similare.

27. Reclamanții au contestat argumentele respective.

28. Curtea reamintește că, în conformitate cu jurisprudența sa, vânzarea de către stat a bunurilor unei persoane, chiar și înainte ca problema proprietății să fi fost soluționată definitiv în instanță, constituie o privare de proprietate. Această privare, asociată cu o lipsă totală a despăgubirii, este contrară art. 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea *Străin și alții*, citată anterior, pct. 39, 43 și 59, și *Porteanu*, citată anterior, pct. 35).

29. După ce a examinat toate elementele care i-au fost prezentate, Curtea consideră că Guvernul nu a expus niciun fapt și niciun argument care să o poată determina să ajungă la o altă concluzie în prezenta cauză. Vânzarea de către stat a bunurilor reclamanților încă îi împiedică să se bucure de dreptul lor de proprietate recunoscut de o hotărâre definitivă. Curtea consideră că o astfel de situație constituie o privare de proprietate *de facto* și observă că a continuat mai mult de șase ani, fără să fi fost plătită nicio despăgubire.

30. Curtea constată că, până în prezent, Guvernul nu a demonstrat că sistemul de compensare stabilit în iulie 2005 de Legea nr. 247/2005 va permite beneficiarilor acestui sistem să obțină despăgubiri care să reflecte valoarea comercială a bunurilor de care au fost privați, în conformitate cu o procedură și un program previzibile.

31. Având în vedere jurisprudența sa cu privire la această problemă, Curtea consideră că, în prezenta cauză, privarea reclamanților de bunurile lor, asociată cu lipsa totală de despăgubiri, a impus reclamanților o sarcină disproporționată și excesivă, încălcându-le dreptul la respectarea bunurilor lor, astfel cum este garantat la art. 1 din Protocolul nr. 1.

Prin urmare, a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.

III. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din convenție

32. Reclamanții s-au plâns, în temeiul art. 6 § 1 din convenție, că procedura în cauză nu a fost echitabilă.

33. După examinarea atentă a plângerilor reclamanților în lumina tuturor elementelor de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele invocate, Curtea consideră că acestea nu indică nicio aparentă încălcare a drepturilor și a libertăților stabilite la art. 6 § 1 din convenție.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 și 4 din convenție.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

34. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

35. Reclamanții au solicitat restituirea celor patru apartamente din imobil sau, dacă acest lucru este imposibil, 200 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând valoarea bunurilor, pe baza unui raport de expertiză din iulie 2007. Aceștia nu au prezentat nicio cerere cu titlu de prejudiciu moral.

36. Guvernul a considerat că *restitutio in integrum* este modalitatea cea mai adecvată de a acorda reparații, dar, în cazul în care nu este posibilă restituirea, pot fi acordate și despăgubiri. Acesta a declarat că, în conformitate cu propriile rapoarte de expertiză din septembrie 2007 și aprilie 2008, reclamanții nu pot solicita o sumă care să depășească 180 470, 82 EUR cu titlu de prejudiciu material.

37. Curtea reiterează că o hotărâre în care se constată o încălcare impune statului pârât obligația legală, în temeiul convenției, de a pune capăt încălcării și de a acorda reparație pentru consecințele acesteia. Dacă dreptul intern permite numai efectuarea unei reparații parțiale, art. 41 din convenție acordă Curții competența de a acorda o despăgubire părții vătămate prin acțiunea sau omisiunea care a dus la constatarea unei încălcări a convenției. Curtea beneficiază de o anumită marjă de apreciere în exercitarea acestei puteri, după cum o atestă adjectivul „echitabilă” și sintagma „dacă este cazul”.

38. Curtea observă că reclamanții nu sunt singurele persoane care pot solicita dreptul la respectarea proprietății în cauză (a se vedea supra, pct. 8 și 10). Având în vedere că din actele de la dosar nu reiese că reclamanții au divizat proprietatea respectivă, Curtea nu va dispune statului pârât să restituie reclamanților părțile respectivei proprietăți, parțial sau total (a se vedea *Mușat împotriva României*, nr. 33353/03, pct. 60-61, 11 octombrie 2007; *Nistorescu împotriva României*, nr. 15517/03, pct. 24, 17 iunie 2008).

39. Curtea consideră că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, cu titlu de prejudiciu material, o sumă corespunzătoare valorii proprietății. Ținând seama de informațiile și de rapoartele de expertiză prezentate de părți cu privire la prețurile imobiliare de pe piața locală, Curtea le acordă acestora împreună 181 000 EUR.

40. Curtea este conștientă de faptul că moștenitorul doamnei Margareta Ebner poate pretinde un drept cu privire la proprietatea în cauză. Totuși, având în vedere că acesta nu a fost considerat parte la prezenta acțiune în fața Curții (a se vedea supra, pct. 17-19), Curtea consideră că este necesar să acorde întreaga sumă reclamanților, ținând seama că moștenitorul are la dispoziție mijloacele oferite de dreptul intern pentru a soluționa un eventual litigiu cu aceștia.

B. Cheltuieli de judecată

41. De asemenea, reclamanții au solicitat 8 919 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată, defalcate după cum urmează: 3 287 EUR pentru un zbor din Israel până în România în noiembrie 2006, închirierea unei mașini și cazarea, 2 948 EUR pentru onorariul a șapte avocați, 1 365 EUR către Consiliul Local Mediaș pentru impozitul pe teren și taxa pentru eliberarea autorizației de construcție, 36 EUR pentru traduceri, 583 EUR pentru rapoartele de expertiză și 700 EUR reprezentând taxe poștale, convorbiri telefonice și prin telefax. Aceștia au prezentat facturi.

42. Guvernul a contestat aceste pretenții. Acesta a considerat că zborul din Israel în România din noiembrie 2006 nu era necesar, având în vedere că reclamanții erau reprezentați atât în procedura internă, cât și în fața Curții. În ceea ce privește onorariul avocaților, reclamanții nu au prezentat contractele de asistență judiciară pentru a dovedi dacă fuseseră plătiți pentru procedura internă sau cea în fața Curții referitoare la prezenta cerere. Cu toate acestea, gradul scăzut de complexitate al prezentei cauze nu a justificat sumele mari plătite mai multor avocați. Guvernul a susținut, de asemenea, că sumele plătite consiliului local, deși erau legate de o încălcare a drepturilor lor garantate de convenție, fuseseră ocazionate de faptul că dețineau o parte din proprietatea în cauză. Suma pretinsă pentru taxele poștale era excesivă și nejustificată.

43. În conformitate cu jurisprudența Curții, rambursarea cheltuielilor de judecată este acordată în temeiul art. 41 numai în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. De asemenea, taxele legale fac obiectul unei rambursări numai în măsura în care acestea sunt legate de încălcarea constatată [a se vedea art. 60 din Regulamentul Curții și, printre alte autorități, *Beyeler împotriva Italiei* (reparație echitabilă) (GC), nr. 33202/96, pct. 27, 28 mai 2002, și *Sahin împotriva Germaniei* (GC), nr. 30943/96, pct. 105, CEDO 2003-VIII].

În speță, ținând seama de elementele pe care le deține și de criteriile menționate mai sus, Curtea consideră că este rezonabil să le acorde reclamanților suma totală de 1 000 EUR pentru toate cheltuielile.

C. Dobânzi moratorii

44. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* admisibil capătul de cerere privind art. 1 din Protocolul nr. 1 în ceea ce privește reclamanții Dov Tamir, Doris Sharon, Maritta Bar-Josef, Vera Kimhi, Eduard Zelig și Herman Zelig și celelalte capete de cerere inadmisibile;

2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție;

3. *Hotărăște*:

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților împreună, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 181 000 EUR (o sută optzeci și una de mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul material;

(b) că statul pârât trebuie să plătească în total reclamanților, în același termen de trei luni, suma de 1 000 EUR (una mie euro), plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;

(c) că sumele de mai sus trebuie convertite în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

(d) că, de la expirarea termenului de trei luni menționat anterior și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii

facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere formulate de reclamanți.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 15 septembrie 2009, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep
Președinte

Casadevall